

La ciència ha destacat diferències cerebrals entre nens i nenes, però malgrat això l'educació i l'entorn social són els encarregats de reforçar-les o d'apaivagar-les. L'ambient on creixin és determinant

Són tan diferents!

Nens i nenes tenen un cervell diferent?

TRINITAT GILBERT

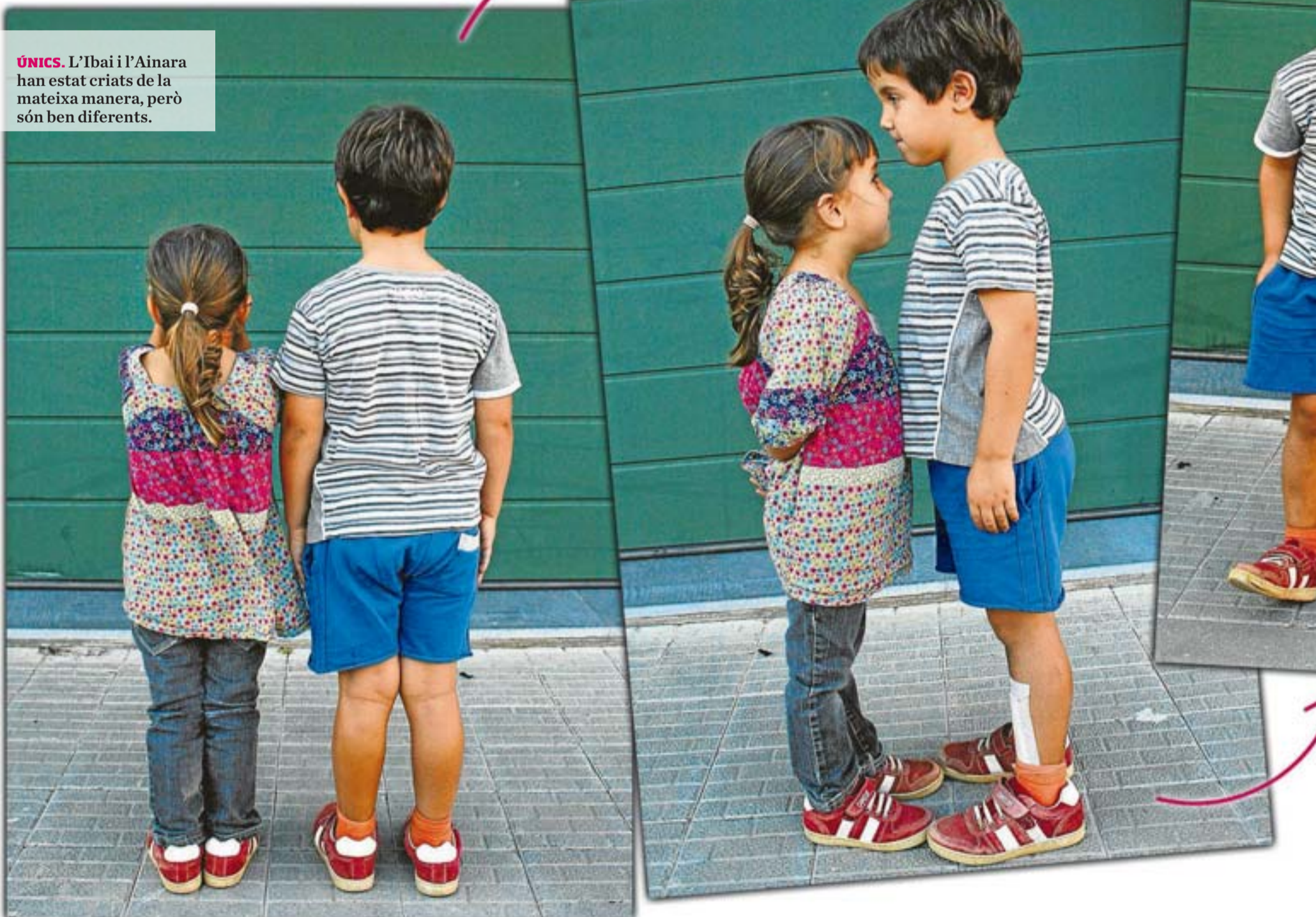
FOTO: RUTH MARIGOT

És el tema estrella a totes les converses entre famílies. Els nens i les nenes són diferents, perquè sembla que els nens siguin més d'acció i les nenes més calmades. L'escriptora Montserrat Balada, mare de la Marta (21 anys) i el Jordi (16 anys), es va adonar que, quan eren petits, per fer feliç al nen s'hi havia de posar a jugar a futbol. Amb la nena, s'hi havia d'asseure i enraonar-ho tot. "De veritat, és literalment així". Ho afirma l'autora de llibres tan trencadors d'estereotips com *Qui diu la veritat? La versió de la princesa* (El Cep i la Nansa), en què la princesa era qui vencia el drac amb el seu enginy i no el príncep.

L'Amaia Epelde i el Gianni Lucchetti són pares d'un nen, l'Ibai, i

d'una nena, l'Ainara. Com a parella, abans de tenir fills, pensaven que les diferències entre els nens i les nenes eren culturals i educatives, perquè les criatures neixen sense estereotips i és la societat la que els hi inculca. Ara bé, els fills els van fer canviar les idees. "Ens fa ràbia reconèixer-ho, perquè l'Amaia com a dona no és gens femenina, sempre va amb pantalons, no porta bolso, sinó motxilla, i no li agrada maquillar-se", explica el Gianni. En canvi, la petita Ainara està sorpresa pels talons, els vestits de princesa i el maquillatge. A casa no l'hi han inculcat. I aquesta tendència ja li van observar quan tenia 5 mesos, quan va entrar a casa d'ells una dona amb un braçalet posat.

ÚNICS. L'Ibai i l'Ainara han estat criats de la mateixa manera, però són ben diferents.

“L’Ainara s’hi va tirar a sobre amb uns ulls com unes taronges”. Amb cinc mesos, estant a casa i sense cap influència televisiva, li va sortir de manera natural.

De manera de ser, l’Ainara és molt cuidadora, té cura del seu germà Ibai quan cau i es fa una ferida i per tots els nadons i nens petits que té al seu voltant. En canvi, l’Ibai confessa explícitament que no li agraden gens les criatures més petites que ell, perquè les troba avorrides. En canvi, l’Ainara les cura, s’hi està al costat, hi parla.

“Com a pares que creiem en uns ideals, encara

sostenim la idea i la pràctica d’educar-los a tots dos igual, sense cap diferència, però sense adonar-nos-en l’Ainara pren un camí i l’Ibai un altre”. Enmig hi són els pares, que els ajunten amb propostes contínues que agrupin els dos germans sense cap mena de diferència de sexes.

Base científica

Ara bé, què en diu la ciència, de tot plegat? El professor investigador de genètica de la Universitat de Barcelona i divulgador científic David Bueno assegura que biològicament hi ha unes diferències concretes als cervells dels nens i de les nenes:

1) Els nens (i els homes) tenen, en general i de mitjana, més matèria grisa, que és on hi ha els cossos neuronals; mentre que les nenes (i també les dones) tenen, en general i de mitjana, més matèria blanca, que és on hi ha les connexions. Aquest fet, a la pràctica, vol dir que les nenes poden creuar més dades (fan més connexions) per resoldre problemes. És a dir, en general, si tenen temps per meditar, el nombre d’encerts del cervell femení a l’hora de decidir coses és superior, perquè pot avaluar més dades simultàniament. Si hi ha poc temps, llavors és el masculí que l’encerta més, perquè discrimina entre inputs.

2) El cervell de les nenes consumeix menys energia i, per tant, és més eficient.

3) L’amígdala, una regió del cervell que controla l’agressivitat i el sexe, entre d’altres, és més grossa en els nens que en les nenes. Aquest fet explicaria que els nens tinguin una resposta més agressiva que les nenes. “És una base biològica cafre, per dir-ho d’alguna manera, que l’educació pot apaivagar o, per contra, pot potenciar”.

4) Hi ha 78 gens que funcionen de manera diferent en nens i en nenes. I la maduració del cervell segueix ritmes diferents.

6) En les nenes, el cervell ateny la mida adulta als 10,5 anys, mentre que en els nens, als 14,5 anys.

7) La matèria blanca s’expandeix primer en les dones, i posteriorment en els homes.

8) En general, l’hipocamp (una altra regió del cervell) és també més grossa en homes que en dones, ja des de la infantesa. L’hipocamp està relacionat amb la memòria i l’orientació espacial. Aquest fet podria explicar el tòpic que els homes saben llegir mapes, i les dones, no. Però, com sempre, a partir de la base biològica, l’educació pot apaivagar-ho o potenciar-ho.

Ara bé, a les diferències biològiques cerebrals, l’investigador Bueno hi contraposa els quocients intel·lectuals, que poden ser els mateixos entre nens i nenes. I també, el més important, la plasticitat del cervell de tots dos, que, quan s’adapten a l’ambient, fa que “si al nen el tractes d’entremaliat i fort, mentalment es reforcen les connexions que afavoreixen aquests mateixos comportaments i pensaments”. En canvi, “si a les nenes les tractem de princesetes, assenyades, prudentes, boniques, passarà el mateix”. És més, “tot es fixa durant la infantesa, però molt especialment abans dels tres anys”.

Les emocions

El filòsof José Antonio Marina escriu en el llibre *El cervell infantil: la gran oportunitat* que “la igualtat entre homes i dones ha de ser absoluta des del punt de vista jurídic, social i ètic; també es dona, gairebé del tot, en els aspectes cognitius de la intel·ligència, perquè la intel·ligència general és igual en homes i dones; però hi ha les diferències en l’àmbit de les preferències i dels estils emocionals”. Marina enumera les sis diferències entre nens i nenes: 1) La mida mitjana dels cervells d’homes i dones varia. 2) Els esquemes de desenvolupament varien. 3) Hi ha diferències en les connexions entre hemisferis. 4) El processament emocional és diferent. 5) Hi ha diferències en les àrees lingüístiques del cervell. 6) Les neuroimatges mostren que nens i nenes fan servir àrees del cervell diferents per fer les mateixes tasques.

Per acabar, la psicòloga social Rosa Pérez recorda un estudi dels anys 80 que havia comprovat que els pares abraçaven amb més força els nadons amb roba rosa (hi havien posat uns sensors a la roba) que els vestits amb roba blava. “Hi ha una tendència inconscient i instintiva dels pares a protegir les nenes”. A partir d’aquí se’n poden treure totes les conclusions que se’n puguin derivar sobre les maneres diferents d’educar diferent nens i nenes. El que és clar és que biològicament el cervell del nen i el de la nena són mínimament diferents. I que tots dos poden tenir el mateix quocient intel·lectual. —

La setena hora

Jaume Cela & Juli Palou

Parlem, encara, del català

Alguns polítics no tenen cap mena de pudor a l’hora de mostrar-se com uns perfectes analfabets o d’amagar l’ou d’una ideologia mancada de tot component científic. El senyor Bauzá, per exemple, president de la comunitat balear, fa mans i mànigues per destruir la unitat de la llengua catalana i s’inventa llengües noves i legisla contra la comunitat científica a partir d’aquesta ignorància, d’aquesta mala fe.

Si sabessin que poden crear problemes a la llengua catalana defensant que la sang no circula per les artèries i per les venes, ho farien. Vegeu què succeeix al País Valencià i a la Franja. O fixeu-vos en el cas de Catalunya, on la immersió és i ha estat un èxit col·lectiu. Doncs a Catalunya tenim els Rivera i les Camacho inventant-se problemes allà on no n’hi ha; i mireu que hi ha qüestions que afecten el tractament de les llengües –més de dues-centes a Barcelona ciutat– per no perdre el temps en debats que ens fan pujar els colors a la cara als que encara creiem que la sang circula per venes i artèries.

Per acabar-ho d’adobar, el germà gran de tots aquests personatges ens vol endossar l’anomenada llei Wert, l’objectiu de la qual no és altre que esmicolar tot el que s’ha avançat durant aquests anys i submergir-nos, com estan ells, en una rànica mentalitat monolingüe.

Societat plurilingüe

Sorprèn que en aquest panorama d’ignorància elevada a escò parlamentari tan desafortunat els integrants de la Real Academia de la Lengua Española –alguns d’ells amb una potent obra escrita en català– no hagin acordat una declaració solemne recordant als Bauzás i companyia que la llengua que es parla a Mallorca, Prada de Conflent, Castelló, Girona o Xàtiva és la mateixa, una llengua que s’anomena català i que, com totes les altres llengües, es configura a través de les seves riques i diverses varietats.

Algú amb autoritat ha de dir clarament que un Parlament no pot legislar, si no és que vol fer el ridícul, sobre l’existència de Déu, sobre física quàntica o sobre què és una llengua i què és una varietat. Algú amb autoritat hauria d’estalviar-nos el malson que provoca la impunitat política. Només així podríem posar sobre la taula temes rics i apassionants, com la convivència democràtica, allunyada d’estupideses, en una societat plurilingüe.

Jaume Cela és mestre i escriptor i Juli Palou és doctor en filosofia i educador

Per a més informació

‘Aggressivity, violence, sociability and conflict resolution: what genes can tell us’ Document elaborat per David Bueno i publicat a *Journal of Conflictology* (2010) www.joseantonioamarina.net Web del filòsof José Antonio Marina ‘Qui diu la veritat? La versió de la princesa’ Montserrat Balada. Ed. El Cep i la Nansa